

Trafikutskottets yttrande 2018/19:TU3y

Vårändringsbudget för 2019

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 11 april 2019 att ge övriga berörda utskott tillfälle att senast den 23 maj 2019 yttra sig över regeringens proposition 2018/19:99 Vårändringsbudget för 2019 med eventuella följdmotioner i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen. I yttrandet behandlar trafikutskottet de yrkanden som hänför sig till utgiftsområde 22 Kommunikationer.

I yttrandet finns två avvikande meningar (M, SD, KD) och ett särskilt yttrande (V).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen Vårändringsbudget för 2019 lämnas tre förslag som berör anslagsändamål, anslagsramar och bemyndiganderam inom utgiftsområde 22 Kommunikationer. Dessa redovisas närmare i det följande.

Ändrat anslagsändamål

Anslag 1:3 Trafikverket

Regeringen ser behov av att följa upp och utvärdera de överenskommelser som ingåtts i samband med de s.k. Storstadsavtalen. Regeringen föreslår följaktligen att anslaget 1:3 Trafikverket även ska få användas för uppföljning av särskilda överenskommelser om transportinfrastrukturinvesteringar (punkt 30).

Ändrade anslagsramar

Regeringen föreslår i propositionen Vårändringsbudget för 2019 att riksdagen godkänner ändrade ramar för bl.a. utgiftsområde 22 Kommunikationer och anvisar nya anslag och ändrade anslag enligt följande tabell (punkt 36 i denna del).

Ändrade ramar för anslag inom utgiftsområde 22 Kommunikationer

Tusental kronor

Utgiftsområde 22 Kommunikationer	Beslutad ram/ anvisat anslag	Förändring av ram/anslag	Ny ram/ny anslagnivå
Anslag	58 967 655	224 000	59 191 655
1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur	25 577 423	-8 000	25 569 423
1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	23 571 698	122 000	23 693 698
1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser	126 313	57 000	183 313
1:16 Internationell tågtrafik	0	50 000	50 000
2:1 Post- och telestyrelsen	50 122	5 000	55 122
2:2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	140 278	-2 000	138 278

Källa: Prop. 2018/19:99.

Anslag 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur

I statens budget för innevarande år finns ett ramanslag på 25 577 423 000 kronor för anslaget 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur. Regeringen föreslår i propositionen att anslaget minskas med 8 000 000 kronor. Avsikten med minskningen är att finansiera ökningen av anslaget 1:16 Klimatinvesteringar under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård som sker för att möjliggöra utbetalningar av ekobonus för att stimulera till överflyttning av godstransporter från väg till sjöfart för redan ingångna avtal. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur.

Anslag 1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur

I statens budget för innevarande år finns ett ramanslag på 23 571 698 000 kronor för anslaget 1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur. Regeringen föreslår i propositionen att anslaget ökas med 122 000 000 kronor. Anslaget används bl.a. för statsbidrag till drift av enskilda vägar och till underhåll av statliga järnvägar. Regeringen anför att de enskilda vägarna är en viktig del av transportnätet på landsbygden. Resultatet av inspektioner som Trafikverket genomfört visar att det finns ett uppdämt behov av underhållsåtgärder för bl.a. broar på det vägnät som får statsbidrag för enskild väghållning. Dessa är kostsamma att underhålla. Det finns en risk att dessa objekt förlorar sin hållfasthet och att de därmed inte kommer att kunna användas av exempelvis tyngre fordon om de inte underhålls. Regeringen anser därför att 66 000 000 kronor bör tillföras anslaget för statsbidrag till enskild väghållning för särskilda driftåtgärder för att förbättra de enskilda vägarnas funktion och bärighet, bl.a. för tyngre fordon. Regeringen framför även att en väl fungerande järnvägsinfrastruktur är viktig för landsbygdens konkurrenskraft. Det handlar bl.a. om att främja spårbundna godstransporter. Regeringen anser därför att 56 000 000 kronor bör tillföras anslaget för järnvägsunderhåll. Sammantaget bör enligt regeringen därmed anslaget 1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur ökas med 122 000 000 kronor. Det finansieras genom en minskning av anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Anslag 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser

I statens budget för innevarande år finns ett ramanslag på 126 313 000 kronor för anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 57 000 000 kronor. Anslaget används bl.a. för ökat driftsstöd till följd av flygskatten till icke statliga flygplatser i Norrland. Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den ska återkomma med förslag om ytterligare förändringar i skatte- och avgiftsregler som avser bl.a. avskaffad flygskatt och att förslagen ska träda i kraft den 1 juli 2019 (bet. 2018/19:FiU1 reservation 5 punkt 2, rskr. 2018/19:62). Tillkännagivandet

innefattade ett avskaffande av skatten på flygresor. Riksdagen beslutade också av denna anledning att minska anslaget med 42 miljoner kronor för 2019 (bet. 2018/19:TU1, rskr. 2018/19:109). I samband med att flygskatten infördes efter förslag i budgetpropositionen för 2018 tillfördes också ytterligare medel för driftsstöd för att säkerställa att skatten inte skulle innebära ökade driftunderskott vid icke statliga flygplatser i Norrland (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:TU1, rskr. 2017/18:104). Regeringen anser att flygets klimatpåverkan ska minska och att det är rimligt att flyget även i fortsättningen står för åtminstone en del av sina klimatkostnader. Flygskatten bör därför enligt regeringen behållas. Det finns därmed behov av att under utgiftsområde 22 öka medlen för driftsstöd till följd av flygskatten till icke statliga flygplatser i Norrland. Anslagsökningen finansieras genom de förslag till inkomstökningar och minskade anslag som lämnas i propositionen.

Anslag 1:16 Internationell tågtrafik

Regeringen föreslår att ett nytt ramanslag, 1:16 Internationell tågtrafik, förs upp på statens budget med 50 000 000 kronor. Anslaget får enligt regeringens förslag användas för utgifter för tågtrafik som staten upphandlar från Sverige till destinationer i andra länder. Anslaget får även användas för utgifter för tillfällig juridisk, ekonomisk eller annan expertis vid ingående av nya avtal och för förvaltningsutgifter som är direkt hänförliga till sådana avtal. Skälet till att det nya anslaget inrättas är att regeringen vill förbättra människors möjligheter att resa kollektivt med liten klimatpåverkan. Trafikverket bör därför enligt regeringen ges i uppdrag att upphandla nattåg med dagliga avgångar till flera europeiska städer.

Anslag 2:1 Post- och telestyrelsen

I statens budget för innevarande år finns ett ramanslag på 50 122 000 kronor för anslaget 2:1 Post- och telestyrelsen. Regeringen föreslår i propositionen att anslaget ökas med 5 000 000 kronor. Anslaget används för Post- och telestyrelsens förvaltningsutgifter i den mån dessa inte finansieras med avgifter. Regeringen anför att tillgång till snabbt bredband blir allt viktigare och att det finns en stor efterfrågan på bredbandsstöd i områden där kommersiell utbyggnad inte sker. För att bidra till att regeringens bredbandsmål nås, och ge fler i lands- och glesbygd tillgång till snabbt bredband, tillförs landsbygdsprogrammet 95 000 000 kronor. Som ett komplement till denna satsning bör enligt regeringen Post- och telestyrelsen tillföras 5 000 000 kronor för att främja utbyggnaden av snabbt bredband och inom ramen för detta konkretisera hur framtida stödinsatser skulle kunna utformas på ett effektivt sätt. Detta ska göras med utgångspunkt i Post- och telestyrelsens tidigare redovisning med förslag på framtida stödinsatser på bredbandsområdet. Anslagsökningen finansieras genom de förslag till inkomstökningar och minskade anslag som lämnas i propositionen.

Anslag 2:2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning

I statens budget för innevarande år finns ett ramanslag på 140 278 000 kronor för anslaget 2:2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning. Regeringen föreslår i propositionen att anslaget minskas med 2 000 000 kronor. Minskningen sker för att finansiera ökningen av anslaget 1:18 Myndigheten för digital förvaltning under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Regeringen bedömer att minskningen inte kommer att påverka den verksamhet som finansieras från anslaget i och med att minskningen motsvarar verksamhet som övertas av Myndigheten för digital förvaltning.

Ändrad bemyndiganderam

Bemyndiganderamen för anslag 1:7 Trafikavtal

I statens budget för innevarande år finns ett ramanslag på 960 000 000 kronor för anslaget 1:7 Trafikavtal. Vidare har regeringen ett bemyndigande att under 2019 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 471 200 000 kronor 2020–2027. Regeringen föreslår att bemyndigandet ökas med 500 000 000 kronor. Anslaget används för utgifter för statens trafikavtal om trafikpolitiskt motiverad interregional kollektiv persontrafik med flyg, tåg, båt eller buss. Regeringen anför i propositionen att bemyndigandet för anslaget bör ökas, bl.a. med anledning av de upphandlingar av flyglinjer som Trafikverket beslutat om s.k. allmän trafikplikt på 2019–2023. Dessa upphandlingar grundar sig på Trafikverkets rapport Flygutredning – 2019–2023 Utredning inför beslut om allmän trafikplikt. Det har även uppkommit behov för staten av att upphandla en flygförbindelse Gällivare–Arvidsjaur–Arlanda. Allmän trafikplikt råder sedan tidigare mellan Gällivare respektive Arvidsjaur och Arlanda. Tidigare uppfylldes dock kraven i trafikplikten på kommersiell grund. För att möjliggöra att nya flygavtal kan tecknas under 2019 behöver bemyndigandet således ökas med 500 000 000 kronor. Regeringen föreslår därför att den bör bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:7 Trafikavtal ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 971 200 000 kronor 2020–2027 (punkt 37).

Motionerna

Två följdmotioner som behandlar utgiftsområde 22 Kommunikationer har lämnats med anledning av proposition 2018/19:99 Vårändringsbudget för 2019.

I den gemensamma partimotionen 2018/19:3097 av Ulf Kristersson m.fl. (M, KD) yrkande 1 och i partimotion 2018/19:3085 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 8 föreslår motionärerna att riksdagen godkänner ändrade ramar

för utgiftsområden och anvisar nya och ändrade anslag enligt regeringens förslag med de ändringar som återges i respektive motion.

De avvikelser från regeringens budget som föreslås i motionerna i fråga om utgiftsområde 22 redovisas i tabellen nedan.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (M, KD)	Avvikelse från regeringen (SD)
1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur	25 569 423		8 000
1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser	183 313	-57 000	
1:16 Internationell tågtrafik	50 000		-50 000
2:2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	138 278	2 000	

Utskottets ställningstagande

Förändrade anslagsramar

I proposition 2018/19:99 Vårändringsbudget för 2019 föreslår regeringen ändringar av vissa anslagsramar inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Regeringen föreslår i propositionen att anslaget 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur minskas med 8 000 000 kronor och anför att avsikten med minskningen är att finansiera en anslagsökning inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård för att möjliggöra utbetalningar av s.k. ekobonus. Utskottet ställer sig positivt till utbetalningar av ekobonus för att stimulera till överflyttning av godstransporter från väg till sjöfart för att finansiera redan ingångna avtal. Utskottet delar därmed regeringens bedömning i denna del.

Utskottet delar regeringens uppfattning att 66 000 000 kronor bör tillföras anslaget 1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur för statsbidrag till enskild väghållning för särskilda driftåtgärder för att förbättra de enskilda vägarnas funktion och bärighet, bl.a. för tyngre fordon. Utskottet anser vidare i likhet med regeringen att en väl fungerande järnvägsinfrastruktur är viktig för landsbygdens konkurrenskraft och att spårbundna godstransporter bör främjas. Utskottet anser således att anslaget, som regeringen föreslår, bör tillföras 56 000 000 kronor för järnvägsunderhåll. Utskottet anser att satsningar på sammanlagt 122 000 000 kronor innebär ett angeläget tillskott för att upprätthålla och förstärka transportinfrastrukturen.

Utskottet kan vidare konstatera att regeringen i propositionen föreslår att skatten på flygresor ska behållas. Regeringen anför att flygets klimatpåverkan ska minska och att det är rimligt att flyget även i fortsättningen står för åtminstone en del av sina klimatkostnader. Till följd av detta föreslår

regeringen även att anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser ökas med 57 000 000 kronor för att användas för ökat driftsstöd till följd av flygskatten till icke statliga flygplatser i Norrland. Utskottet har ingen annan uppfattning än regeringen när det gäller ökningen av anslaget 1:6.

Utskottet välkomnar att regeringen vill förbättra människors möjligheter att resa kollektivt med liten klimatpåverkan och därför vill ge Trafikverket i uppdrag att upphandla nattåg med dagliga avgångar till flera europeiska städer. Detta är en del i regeringens politik i omställningen av hela transportsystemet för att klara klimatet, bygga ett starkt samhälle och nå målet att bli världens första fossilfria välfärdsland. Utskottet delar således regeringens uppfattning att ett nytt ramanslag, 1:16 Internationell tågtrafik, ska föras upp på statens budget med 50 000 000 kronor.

Utskottet noterar att landsbygdsprogrammet ska tillföras 95 000 000 kronor för att bidra till att nå regeringens bredbandsmål och ge fler i lands- och glesbygd tillgång till snabbt bredband. Som ett komplement till denna satsning bör enligt regeringen anslaget 2:1 Post- och telestyrelsen tillföras 5 000 000 kronor för att bl.a. främja utbyggnaden av snabbt bredband. Utskottet ställer sig positivt till detta.

Utskottet konstaterar att det för anslaget 2:2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning finns ett ramanslag på 140 278 000 kronor i statens budget innevarande år. I propositionen föreslår regeringen att anslaget minskas med 2 000 000 kronor för att finansiera ökningen av anslaget 1:18 Myndigheten för digital förvaltning under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Mot bakgrund av regeringens bedömning att minskningen inte kommer att påverka den verksamhet som finansieras från anslaget i och med att minskningen motsvarar verksamhet som tas över av Myndigheten för digital förvaltning, har utskottet inget att invända mot förslaget.

Bemyndiganden m.m.

Utskottet har inga invändningar mot det förslag till ändrad bemyndiganderam som regeringen föreslår i proposition 2018/19:99 punkt 37, eller att regeringen i enlighet med punkt 30 ges möjlighet att även använda anslaget 1:3 Trafikverket för uppföljning av särskilda överenskommelser om transportinfrastrukturinvesteringar.

Sammanfattande ställningstagande

Mot bakgrund av det som trafikutskottet har anfört ovan föreslår utskottet att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition 2018/19:99 Vårändringsbudget för 2019 punkten 30 och punkterna 36 och 37 i de delar som avser utgiftsområde 22 Kommunikationer. Trafikutskottet föreslår följaktligen också att finansutskottet avstyrker motionerna 2018/19:3097 (M, KD) yrkande

1 och 2018/19:3085 (SD) yrkande 8 i de delar som avser utgiftsområde 22
Kommunikationer.

Stockholm den 16 maj 2019

På trafikutskottets vägnar

Jens Holm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jens Holm (V), Anders Åkesson (C), Magnus Jacobsson (KD), Anna-Caren Säterberg (S), Jessika Roswall (M), Jasenko Omanovic (S), Jimmy Ståhl (SD), Teres Lindberg (S), Anders Hansson (M), Thomas Morell (SD), Johan Büser (S), Elin Gustafsson (S), Helena Gellerman (L), Patrik Jönsson (SD), Emma Berginger (MP), Åsa Coenraads (M) och Sofia Westergren (M).

Avvikande meningar

1. Förändrade anslagsramar (M, KD)

Magnus Jacobsson (KD), Jessika Roswall (M), Anders Hansson (M), Åsa Coenraads (M) och Sofia Westergren (M) anför:

Vi vill inledningsvis beklaga att regeringen i propositionen föreslår att flygskatten ska behållas. Vi vill framhålla att flyget har stor betydelse för Sveriges ekonomi och för att tillgodose människors och näringslivets behov av långväga resor och transporter såväl inrikes som utrikes. Flyget är nödvändigt för att binda ihop vårt avlånga land så att Sverige kan behålla sin konkurrenskraft i ett internationellt sammanhang.

Vi vill framhålla att vi vidhåller de synpunkter som utskottet framförde i höstens budgetbetänkande (bet. 2018/19:TU1). Vi vill således betona att flyget svarar för en relativt liten men växande andel av de klimatpåverkande utsläppen och att det därför är angeläget att Sverige även i fortsättningen ligger i framkant i den gröna omställningen av flygtrafiken. För att långsiktigt minska utsläppen från flyget behövs olika typer av kraftfulla åtgärder såsom krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle i allt flygbränsle, att start- och landningsavgifterna ska vara miljö- och klimatstyrande, att de internationella avtal och konventioner som i nuläget sätter stopp för beskattning av flygbränsle omförhandlas samt att en riktad satsning på forskning och utveckling av biobränslen för flyget genomförs. Vi konstaterar att den flygskatt som den rödgröna regeringen införde under 2018 har visat sig ha negativa samhällsekonomiska effekter och mycket liten positiv inverkan på klimatet och därför bör avskaffas. Samtidigt som regeringen återinför flygskatten ökar regeringen anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser. Detta sker för att regeringen önskar kompensera de icke statliga flygplatser som kommer att drabbas negativt av flygskatten. I och med att vi i Moderaterna och Kristdemokraterna avvisar flygskatten avvisar vi även denna ökning. I sammanhanget vill vi påminna om att inga av de tillkommande medel som regeringen hittills ökat anslaget med hittills har betalats ut.

Vi anser även att regeringens besparing på ersättningen för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning (anslaget 2:2) inte bör genomföras.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser vi att finansutskottet bör tillstyrka de anslagsändringar som föreslås i motion 2018/19:3097 (M, KD) yrkande 1 i de delar som avser utgiftsområde 22 Kommunikationer.

2. Förändrade anslagsramar (SD)

Jimmy Ståhl (SD), Thomas Morell (SD) och Patrik Jönsson (SD) anför:

Vi vill inledningsvis framföra att vi ser ett skriande behov av att öka anslagen till svensk infrastruktur i sin helhet: järnvägstrafik, vägtrafik, sjöfart och luftfart. Underhållet av den svenska järnvägen har länge varit eftersatt och är i stort behov av ökade insatser. I takt med den ökade järnvägstrafiken har slitaget på anläggningen ökat, samtidigt som underhållsinsatserna inte har följt med i lika stor omfattning. Utbyte av kontaktledningar, ställverk, spårväxlar m.m. är väsentligt för att få tågen att hålla tidtabellen, och utbyggnad av dubbelspår på många sträckor är också en förutsättning för att öka kapaciteten på det svenska järnvägsnätet. Vi vill också betona att underhållet och investeringarna i väginfrastrukturen måste öka för att den fortsättningsvis ska hålla hög standard och ta höjd för befolkningsökning, ekonomisk tillväxt och ökad säkerhet för trafikanter. Vi avvisar därmed regeringens föreslagna minskning av transportinfrastrukturanslaget (anslaget 1:1) eftersom svensk infrastruktur är kraftigt eftersatt och underfinansierad.

Vi noterar vidare att regeringen anslår 50 000 000 kronor för upphandling av internationell tågtrafik. Anslaget syftar till att medge ökat resande på ett sätt som enligt vår bedömning ändå innebär låga utsläpp av växthusgaser. Vi vill peka på att efterfrågan på nattåg – såväl för inrikes transporter som nattåg ut i Europa – är att anse som låg, i synnerhet ställt mot det behov som finns för regionala, lokala och interregionala resor dagtid. Flera nattågslinjer i Europa har dragits in på grund av bristande efterfrågan och även i Sverige har hotet om avvecklad nattågstrafik hängt i luften. SJ gav t.ex. 2013 beskedet att nattåget linjen Malmö–Stockholm skulle läggas ned på grund av att det helt enkelt inte var lönsamt, och även Norrlandslinjerna har brottats med lönsamhetsproblem och nedläggningshot. Vi vill se att de begränsade medel som finns används där behoven är som störst. Vi i Sverigedemokraterna vill därför framhålla att det är av största vikt att prioritera medel till järnvägssektorn där nyttan är som störst, med hänsyn tagen till såväl persontrafik som godstrafik, och därmed stärka såväl underhåll som investeringar i det svenska järnvägsnätet. Vi avvisar därför förslaget om ett nytt anslag för upphandling av internationell tågtrafik.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser vi att finansutskottet bör tillstyrka de anslagsändringar som föreslås i motion 2018/19:3085 (SD) yrkande 8 i de delar som avser utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Särskilt yttrande

Förändrade anslagsramar (V)

Jens Holm (V) anför:

Vänsterpartiets politik är en helhet som presenteras i partiets budgetmotion. Vi Vänsterpartiet har inga avvikande förslag till regeringens ändringsbudget inom trafikutskottets beredningsområde. Vad gäller vår syn på politikområdet och politiska förslag inom detsamma så presenteras detta i Vänsterpartiets motioner och andra texter.